

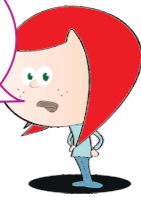
Tchantchès, de held van Luik

Sagen en legenden (1) - Mythes et légendes (1) - Sagen und Legenden (1)

UNSER KULTURELLES ERBE
NOTRE HERITAGE CULTUREL
ONS CULTUREEL ERFGOED

In augustus van het jaar 760 kwam Tchantchès onder vreemde omstandigheden ter wereld: hij werd geboren tussen twee straatstenen, midden op straat in het Luikse stadsdeel **Outremeuse** (dat betekent “aan de andere zijde van de Maas”). Hij schreeuwde het uit, want hij had dorst. Maar water wilde de kleine man niet drinken en dus gaf zijn adoptievader hem uiteindelijk “pèkèt” – zo noemt men jenever in Luik.

“Tchantchès” is de Waalse vorm van de Franse naam **François**, in het DE **Franz**, NL **Frans** en het dialect van Aken “Fränz”.

1

Verzamel Duitse en/of Franse voornamen en zoek de Nederlandse “vertalingen” op. Kun je ook dialectnamen vinden?

Afb. 1 - Nanesse, Tchantchès, ridder Roeland en Karel de Grote

Bij zijn doop stootte Tchantchès per ongeluk zijn hoofd tegen de doopvont, met een vervormde, knalrode neus als gevolg.

Tchantchès schaamde zich voor zijn lelijk hoofd. Tijdens het feest “Saint-Mâcrawe” maakte hij zich volgens de traditie zwart met roet. Nu durfde hij de straat wel op. De mensen vonden hem erg aardig en grappig: ze benoemden hem daarom tot “Prince di Dju d’là Mouse”, of tot prins van Outremeuse en zo vergat Tchantchès hoe lelijk hij was.

Nu hij de held van de Luikse burgers was en dan vooral van de “kleine man”, wandelde Tchantchès vaak aan de Maas. Hij was altijd goed gehumeurd en als hij echt een goede bui had, was hij ook een beetje brutaal. Hij kwetste echter nooit iemand. Op een dag leerde hij tijdens een wandeling bisschop Turpijn en ridder Roeland kennen. De “prins van Outremeuse” viel zo erg bij hen in de smaak dat de twee belangrijke mannen hem uiteindelijk ook aan Karel de Grote voorstelden. Karel was immers koning en later zelfs keizer! Roeland, Karels neef, werd de beste vriend van Tchantchès en samen beleefden ze veel avonturen. Maar dat is weer een ander verhaal ...

Afb. 2

In het stadsdeel Outremeuse heeft Tchantchès zelfs zijn eigen monument. Ieder jaar op 15 augustus wordt er in het stadsdeel een groot feest gevierd.

2

Over Tchantchès valt nog veel meer te vertellen. Wat kun jij over hem ontdekken? Probeer ook te achterhalen wat hij allemaal met Karel de Grote heeft beleefd!

Het verhaal van Tchantchès wordt al sinds jaar en dag doorverteld. Het is een deel van de **folklore**. Folklore is alle kennis over gebruiken en verhalen die eeuwenlang van generatie op generatie mond tot mond zijn doorgegeven. Daar horen bijvoorbeeld ook spreekwoorden, liedjes, sagen en sprookjes bij. Kinderen leren ze van hun ouders en grootouders en geven ze later door aan hun eigen kinderen.

3

Verzamel andere sagen uit het leven van Karel de Grote! Zijn ze helemaal waar of welke passages waarschijnlijk niet?

Het avontuur van Tchantchès bestaat ook als stripboek (afb. 3). Geen wonder: Luik ligt in België en België wordt het “vaderland van de strips” genoemd omdat veel bekende striphelden hier vandaan komen: de smurfen, Lucky Luke, Kuifje ...

Sprookjes en de daarin voorkomende personages zijn meestal zelf bedacht. Dat is bij **sagen** (en bij de hieraan verwante legenden) doorgaans niet het geval: die draaien vaak om plaatsen en personen die echt hebben bestaan. Door de jaren heen werd bij het vertellen van deze verhalen vaak iets veranderd of erbij verzonden. Daarom is niet alles wat in een sage wordt verteld ook waar. Het verhaal van Tchantchès noemen we om die reden een sage.

4

Tchantchès heeft trouwens ook een vriendin: Nanesse. Dit soort “volkshelden” vind je overal, ook vaak in poppentheaters. Zoek nu verhalen over vergelijkbare figuren in jouw stad en vertel ze (bijv. het “Öcher Schängchen” uit Aken)!

“Museum van het Waalse Leven” in Luik: spannende alledaagse voorwerpen uit het leven van de Walen, zoals gereedschap, speelgoed, kleding en oude schoolspullen, pronkstukken van carnaval en andere volksgebruiken en feesten (viewallonne.be).

Afb. 4

Tchantchès-theater in Outremeuse

Foto's van Tchantchès en informatie over zijn museum en het poppentheater (afb. 4) vind je op tchantches.eu.

Afb. 5 - Er is zelfs een frituur naar de held genoemd!

Afb. 3

Afb. 6 - Tijdens feesten worden er reuzenpoppen van Tchantchès en Karel de Grote door Luik gedragen.